

Slovo, které dává život

Jednou z hlavních charakteristik života jezuitského řádu je služba Slova. V zakládacím dokumentu Tovaryšstva se praví, že jezuité mají při šíření víry „poskytovat duchovní útěchu kázáním, přednáškami a jakoukoliv službou Božího slova“ (*Form. inst.* 1). Mají vlastně pokračovat v tom, co chtěl Kristus od svých apoštolů – hlásat lidem jeho evangelium a učit je tomu, čemu učil on (srov. Mt 28, 19–20). V této službě nejde ovšem o „pouhá slova“, o upovídánost, kde „skutek utek“, ale jde o to, dělit se o Slovo, které je Božím činem v lidském životě.

V tomto čísle našeho bulletinu tedy věnujeme pozornost třem hlavním formám služby Slova – kázání, které má své místo v liturgickém životě církve; dále přednáškám, které mají rozšířit obzor při poznávání Božího díla ve světě; a nakonec osobnímu rozhovoru, který umožňuje sdílet víru s druhým člověkem v bezprostředním setkání. Svým zamyšlením se chceme podělit o to, jak tuto službu bereme za svou, co na ní považujeme za důležité, v čem je naší radostí, jak nás proměňuje a dává smysl našemu řeholnímu životu.

Petr Havlíček SJ

Proměny komunitního života

Po 2. vatikánském koncilu prošel komunitní život řeholníků nejednou proměnou. V rámci Tovaryšstva Ježíšova o tom svého času vydal zajímavé svědectví americký historik John W. Padberg SJ. Ve svém článku vypovídá o čtvrtstoletí změn v životě amerických jezuitů v rozmezí let 1964–1989, které ovšem mají vypovídací hodnotu i pro dnešní dobu.

(Dokončení z minulého čísla)

Pokoncilní jezuité, kteří vstoupili do řádu během 70. až 80. let, prožili svou řeholní formaci v malých komunitách. Tak se stalo, že jejich životní styl začal být (chtě nechtě) chápán jako normativní. Tito mladí spolubratři pak po příchodu do velkých apoštolských komunit posuzují jejich styl života podle „normy“, kterou pro ně představuje malá komunita. Nežádka to vyvolává různé nesouhlasné reakce a nedorozumění. Je třeba ale vidět, že také velké komunity a život v nich se od poloviny 60. let změnily.

Velká komunita

Vraťme se ke komunitě při *Saint Louis University*, kterou jsme opustili v roce 1963/1964. Za čtvrtstoletí se toho v církvi i v Tovaryšstvu hodně změnilo, a stejně tak i v této komunitě. Nejviditelnější změnou je nové sídlo komunity. Z původní budovy, postavené před více než sto lety jako jezuitská rezidence a zároveň

školní budova, se komunita přestěhovala do budovy ze začátku 20. let dvacátého století, která byla původně hotelem. Přestěhování s sebou přineslo výhody i nevýhody. Za výhodu mnozí jezuité považují, že nemusí trávit každý den svého života pořád v tom samém domě, kde také vyučují. Nejzřejmější nevýhodou naopak je, že budova byla původně postavena k jinému účelu, než je řeholní dům. Tato změna ale přispěla k tomu, aby členové komunity dokázali nevýhody proměnit v pozitiva.

Pokoje jednotlivých členů komunity se velikostí příliš neliší od těch ve staré jezuitské rezidenci. Hlavní změna ovšem spočívá v tom, že každý pokoj má své sociální zařízení, tak jak bylo v hotelu vybudováno. Podobné je také uspořádání prostoru, tedy, že pokoje jsou řazeny vedle sebe na společné dlouhé chodbě, která ovšem už není tak vysoká a široká. Rozdíl je také v tom, že žijeme v prvním a v horních osmi patrech pat-

náctiposchoďové výškové budovy. Výtahy se staly místy setkávání a společného života.

Další velkou změnou je jídelna. Už ji nikdo nenazývá refektářem. Místo velké místnosti s vysokým stropem a dlouhými stoly je nyní jídelna významně menší a její zařízení je méně formální. Členové komunity se už nescházejí k jídlu všichni společně ve stejný čas třikrát za den, ani nejsou oděni do černých talárů, ale jídlo je k dispozici ve vyhrazeném čase, během kterého si každý poslouží sám a vybere si z přichystané nabídky jídel. Ta už není uniformní ani se neliší ve své bohatosti podle toho, zda je obyčejný den, nebo svátek. Jíme u kulatých stolů po čtyřech, což usnadňuje společné rozmlouvání. Při stolování se nečte. Každý může jídlo ukončit, kdykoliv potřebuje. Ve zvláštní části jídelny je možné poseďte s hostem, kterého jsme pozvali k jídlu. To je velký rozdíl oproti situaci před čtvrtstoletím, kdy nebylo možné pozvat hosta zvenčí do prostoru komunity. Nyní je naopak jídelna hostům otevřena. Jak a nakolik, v tom se dnes jednotlivé jezuitské komunity liší. Nedávno byl v domě vybudován prostor zahrnující hovorňu, kuchyňku a jídelnu, kde může jezuita sám pro své hosty uvařit a společně s nimi nerušeně pobýt.

Stejně jako dříve je v domě rekreační místnost, která se nyní nachází v patnáctém patře. K ní je připojen

pokoj, kde se může jezuita kdykoliv občerstvit. Stejně jako v malých komunitách se nyní i ve velké komunitě většina problémů jezuitského života řeší během rozhovorů v nočních hodinách. Rekreační místnost je zařízena mnohem neformálněji než dříve a sousedí s několika televizními místnostmi, přičemž pro sledování televize není vyhrazen jen jeden předepsaný čas během dne. Komunitní rekreace už není vymezena jako čas po obědě nebo po večeři, ale velmi často k ní dochází během *social hour* před večeří.

Místo práce i modlitby

Komunitní kaple je i nadále ústředním místem společných bohoslužeb. Už nemá postranní oltáře, jak tomu bylo před čtvrtstoletím ještě v předkoncilní době. Někteří členové komunity v ní denně společně koncelebrují při mši svaté, nebo v druhé veřejné kapli, která je u vchodu do rezidence. Jiní slouží mši soukromě v několika malých místnostech, které slouží jako kaple. Samozřejmě už to nemusí být pouze ráno a dopoledne, ale kdykoliv během dne. Každodenní společnou modlitbou už nejsou litanie, ale modlitba na způsob liturgie hodin, která je otevřena různým formám odpovídajícím potřebám doby. Každou neděli i ve svátky se komunita nadále schází ke svátostnému požehnání, stejně jako dříve.

Každodenní osobní modlitba jezuity je i nadále chápána jako nezbytná

Ze setkání pražské jezuitské komunity roku 2006
(Foto Petr Vacík SJ)

pro jeho duchovní život. Není ale pro ni již vyhrazen jeden společný čas v denním rozvrhu komunity, který by platil pro všechny. Stejně tak i její forma není nadále předeepsána.

I nadále je součástí budovy komunitní knihovna. Novým prostorem v domě je naopak posilovna, která slouží k udržování dobré tělesné kondice. Ve sklepě je také dostatek automatických praček a sušiček, aby si každý mohl sám vyprat. Prací maraton se rozjíždí zejména o víkend, kdy mají členové komunity nejvíce volného času starat se o osobní věci. Důležitou součástí komunitního života se stala komunitní setkání. Sice se nekonají tak často a pravidelně,

jako v malých komunitách, ale jsou nyní pevnou součástí jezuitského života.

Mnoho věcí musí být ve velké komunitě i nadále obstaráváno institucionálně. Samozřejmě musí být v kuchyni zaměstnání kuchaři. Také musí být pro správu tak velké budovy, která si neustále žádá nějaké opravy, zaměstnání údržbářů. Starají se o opravu bojlerů v kotelně, o vymalování v místnostech a na chodbách, o odhrnování sněhu v zimě nebo o údržbu automobilů. Auta jsou k obecnému použití, každý se ale musí zapsat, když někam odjíždí.

Stejně jako v malé komunitě, i ve velké nyní neexistuje vyzvánění zvo-

nem, které by určovalo, kdy má kdo a kde během dne být. Každý vstává ráno sám podle svého budíku a svých povinností během dne. Také denní rozvrh každého člena komunity je individuální. Rozvržení času pro osobní modlitbu a pro apoštolské aktivity je odpovědností každého člena komunity, stejně jako v malé komunitě.

Pohostinné společenství

Nejnápadnějším rysem, kterým se liší malá komunita od dnešní velké, je pohostinnost, kterou umožňuje naše velká budova. Naše *Jesuit Hall* se například na deset let stala místem, kde sídlila také dominikánská řeholní komunita. Dominikáni měli u nás vyčleněna dvě patra. Většinou se jednalo o vyučující a studenty dominikánského teologického učiliště *Aquinas Institute*. Jejich komunita měla v naší budově svou jídelnu, rekreační místnost, kapli a své osobní pokoje. Toto každodenní soužití pod jednou střechou sblížilo naše řeholní komunity a posílilo vzájemnou úctu. V budově máme také dostatek pokojů pro hosty, takže můžeme být pohostinní ke všem přátelům a rodinným příslušníkům jednotlivých jezuitů, ke spolubratrům z jezuitského řádu, kteří se v našem městě účastní nějakého setkání, i k ostatním řeholníkům nebo laikům, kteří přicházejí ze všech koutů USA na nějaká setkání.

Ke změnám, které se týkají denního řádu, služeb v domě a jeho uspořádání, lze zařadit také změnu atmosféry v domě. Jednoduše by se tato změna ovzduší dala popsat následovně: Je tu méně svázanosti podrobnými pravidly a více smyslu pro osobní zodpovědnost; den je méně řízen pravidly a více uspořádán na základě zodpovědné volby každého člena; činnost jezuitské komunity již není soustředěna pouze na jedno dílo, jímž byl apoštolát na univerzitě, ale nyní je to komunita spolupracující jak na chodu univerzity, tak na jiných apoštolských dílech; náš řeholní dům již není klášterem odděleným od vnějšího světa, ale je to dům uprostřed města s provozem na ulicích přede dveřmi. Je tedy naprosto zřejmé, že i tato velká komunita se za dvacet pět let výrazně proměnila.

Obrovské změny v církvi i ve světě otevřely mnoho otázek, přinesly spoustu problémů, ale také nabídky mnoho nových příležitostí. To vše se odrazilo i v našem apoštolském konání i v komunitním životě. Ne vždy se nám podařilo patřičně na vše zareagovat. Ale také zřídka umíme uznat, co se v rozpětí čtvrtstoletí podařilo. Možná je to proto, že úspěšná odpověď na změny doby v sobě skrývá další možnosti, s nimiž je třeba se dále vypořádat.

John W. Padberg SJ
Ze Studies in the Spirituality of Jesuits
 20/2 (March 1988)
 přeložil a redakčně upravil
 Petr Havlíček SJ

Kázání – služba Slovu a víře

Procházíme kolem dobových knihoven starých zámků či klášterů. Regály jsou nadepsány: Predigten, Homiliae apod. Při setkání knihovníků z křesťanských institucí se leckteří shodli v tom, že nejrozsáhlejší místo v četných regálech zaujímá právě homiletika. Jsou jí nezměrné metry.

I v odbornějších knižních titulech před rokem 1989 se tu a tam uvedlo, že kázání představovala mapování literární úrovně doby: to, jak mluví kněz, co „sprostný“ věřící lid slyší, je vlastně pokladem našeho kulturního dědictví.

Vybavuji si, jak při jedné obhajobě doktorátu z pastorálky na teologické fakultě, kde výrazná část dizertační práce „kroužila“ kolem tématu homilie, oponent Pavel Filipi podotkl: „Každý homiletiku chápe jako chudou příbuznou mezi ostatními teologickými obory, a přitom jde o životní moudrost a prubířský kámen celé teologie. Přestane-li teolog kázat, ztrácí samotnou teologii.“

Vždyť přece mnozí hodnotí samotné křesťanství podle úrovně kázání – jde leckdy o první setkání s fenoménem víry; samotný kněz je dokonce posuzován podle kvalitní promluvy při liturgii.

A tak se nám možná bude zdát, že dostát nárokům na kazatele je tuze náročné. A proto je dobré, že si se

službou Božímu slovu, tj. živému Slovu, nevíme často rady. Nelze hanit kazatelovu zručnost, ale je podezřelé, jak říká slavný Jakub Bossuet, pokud si služebník Slova řekne: Jsem skvělý kazatel. Avšak tento bard francouzského dvora dodává: Nejde jen o pohled na kazatele, ale též o ochotu posluchačů sebe formovat, a proto slovo přijímat.

Vydali jsme v Refugiu nedávno latinsko-českou bilingvu Následování Krista od Tomáše Kempenského. Překladatelův text není ani archaizmem, ani květomluvou. O překladateli Uhlíři je známo, že je bytostně spojený s beletrií, s poezií. Jde o dotek života. A z opačné strany: Čteme si papírovou teologii vědeckého pojednání a vnímáme, jak nerozmluvná tu jsou něčí mluvidla a nakolik čouhá z textu omezená slovní zásoba. Nehájíme rétorismus, kde hladce šplounají slova, ale syntézu několika činitelů. Dotek krásného slova kazatele inspiruje.

Čtvero dobrého kázání

Když Pavel Segneri († 1694), jezuitský kazatel, obdivovatel Martina Štředy, sepisoval učebnici pro budoucí kazatele, uvedl čtyři znaky zralé služby Božímu slovu: spojení s Pánem, kázeň osobní, citlivost k druhým a znalost tématu. Toto kvarteto bych rád rozvedl.

První (bod) představuje: posedět si s Pánem, a nespěchat. Být doslova dítětem uprostřed Pánovy řeči, tedy

naslouchat, jak mluví. Stále číst Písmo. Živé slovo kultivuje také náš slovník, aby se kázání nehemžila: anténami příjmu, počítačovým vymazáním našich chyb apod. Kdo též zažil, jak žije Pán, nemoralizuje. Přetéká Pánovým životem. Že smí Pán mluvit, znamená, že kazatel není nevolníkem konstruktivismů a dokonalých forem (což jistě neznamená, že mu musejí farníci, v jeho snaze o autenticitu, dopomáhat k dokon-

Teolog Michal Altrichter káže v kapli Centra Aletti v Olomouci
(Foto archiv Centra Aletti)

čení věty). Služba jedinému Slovu skutečně odhaluje, že kazatelem prochází, mluví živý Pán – mnohdy, aniž by to věděl.

Druhý: Zájem číst cizí text představuje osobní askezi v podobě koncentrace. Odnaučujeme se těkavosti. Věrné vkládání osobních nedokonalostí do živého Pánova Srdce představuje větší kázeň (vždyť jde o vztah) nežli kontrola nad sebou; z odevzdávání Pánu teprve disciplína v gestech, slovech a pocitech vyrůstá.

Třetí: Pod citlivostí si nemáme představovat klientelní slovo, či dokonce vlísání se. Nejde toliko o výběr témat. Například posluchači rádi slyší promluvu o prázdných peněženkách a majetnické církvi, takže černobílým způsobem zabrnkáme na city. Anebo je vhodné zdůraznit pohotovost církve poukazem na její schopnost se vypořádat s technickými vymoženostmi doby, a odsoudíme neplodné teology či nepraktické básníky. Leckteří zatleskají. Kazatel by neměl volit způsob ohlašování ani tím, že jde takzvaně vždy proti proudu. Ale pokud jednoduše stojí na straně ponížených a chudobných, tj. třeba kaceřovaných teologů a básníků, a pokud podle Písma nenadržuje nemajetnému jen proto, že je nemajetný, je již statečný. Nenechává se podplatit. Dokáže rozlišovat. Ona citlivost podle Segneriho kromě toho znamená, že během kázání vnímá, jak lidé reagují. Slavný kazatel

odává: Jelikož se málokdy poštěstí, že káže stavům (sourodým jednotkám), jeho citlivost nebude znamenat, že z rozmanitého spektra posluchačů a jejich protikladných reakcí zesmutní, ale o to více hledá zakotvení v Pánu. A vyhodnotí v klidu a s odstupem, co nebylo z jeho strany zralé.

Čtvrtý: Znalost tématu představuje spontánní reagování na události dne, jako i vidění souvislostí mezi podnětnou četbou duchovních klasiků a uplatněním v osobních katechezích. Všímá si, jak a o čem lidé promlouvají. Nejedná se o zkratkovitou, redukovanou činnost, že studujeme, abychom něco pak ohlašovali, ale o pokojnou kerygmatickou službu: nahlížet Pána, jak v lidech jedná.

Hugo Rahner nebyl jen výtečným teologem, nýbrž i vyhledávaným kazatelem. K tématu zvěstovatelské služby uvádí: Služebník Božího slova nepodléhá kultu pochybování. I když nemá cokoli přijímat, jeho zdrženlivost nesmí nabourat vitalizaci vztahu. Jen duchovní otevřeností dokáže přemostovat naše slovo s Božím Slovem. Pán má samotného posluchače ve veliké úctě. Proto k němu napořád hovoří. Kazatel, jenž si posluchače neváží, by neměl Boží slovo ohlašovat.

Michal Altrichter SJ

Otevírat Knihu stvoření

Jezuita a astrofyzik Pavel Gábor pracuje již řadu let ve Vatikánské observatoři, konkrétně na jejím pracovišti v arizonském Tucsonu. Občas však přijíždí do Česka nebo na Slovensko, aby přednášel o astronomii pro širokou veřejnost. Jaká je tato služba astronoma a kněze v jedné osobě?

Velmi rád přednáším pro veřejnost. Vynikající příležitosti nacházím ve farnostech, na lidových hvězdárnách či v rámci České křesťanské akademie. Rád přednáším i na jiných fórech – studentům na univerzitě, kolegům na vědeckých konferencích či spolubratřím v rámci duchovních cvičení. Proč? Inu, rád se poslouchám, jsem ješita a toužím po uznání. Chci však věřit, že kromě takovýchto nenáležitých motivačních faktorů existuje ještě něco jiného – a to je nejlépe patrné právě u přednášek pro širokou veřejnost.

Naposled jsem měl pravidelné pastorační povinnosti v červnu 2005. Od té doby, nejprve při doktorském studiu astrofyziky a později jako pracovník Vatikánské observatoře, nemám – kromě spolubratří jezuitů – žádné církevní společenství, se kterým bych byl v pravidelném kontaktu. Když náhodou zastupuji v nějaké farnosti, málokdy se dozvím reakce na své kázání. Totéž platí i o člancích do bulletinu Jezuité.

Když se jedná o odborná témata, mám zpětnou vazbu od kolegů, recenzentů apod. Interakce se širokou veřejností je však pro mne bytostně důležitá – nechci žít ve vzduchoprázdnu, ve slonovinové věži a s hlavou v oblacích.

Podnětné otázky

Prvním ilustrativním příkladem jsou otázky, které bych od kolegů nikdy nezaslechl, které však mohou být velmi podnětné. Často přemýšlím o dvou z nich: etika případných mimozemšťanů a kosmologická symbolika náboženského pojmu nebe.

Záleží mi na tom, aby posluchači mohli sledovat můj výklad. Snažím se mluvit přístupně, střídavě užívat odborné termíny a vědecký slang. Přesto při mých raných pokusech o veřejné přednášky ne jeden posluchač už po prvních minutách hleděl skelným pohledem. Zjednodušil jsem svůj styl a jazyk, abych publikum neztrácel. Nepomáhalo to. Nechápal jsem proč. Až se konečně kdosi osmělil položit otázku: „A ko-

Je ohromným privilegiem být u toho, když se lidem otevírá Kniha přírody, říká Pavel Gábor
(Foto archiv)

lik je galaxií v Mléčné dráze?“ Problém tedy nebyl jen se slovy, nýbrž i s pojmy. (Opět příklad, proč je zpětná vazba důležitá.)

Předpokládal jsem, že posluchač, který přijde na přednášku z astronomie, zná základní pojmy. Omyl. A tak jsem od té doby zařazoval na začátku skoro každé přednášky – bez ohledu na hlavní téma – obrázky pro přiblížení základních pojmů: hvězda, planetární soustava, galaxie, vesmír. Mimoděk jsem při tom ukazoval hierarchickou strukturu vesmíru a kosmická měřítka délek a času. Fungovalo to! Lidé se na mne už neřvali skelnýma očima. A přece stať přednášky neposlouchali. Nechápal jsem to.

Na závěr druhé či třetí nepřilíš úspěšné přednášky se kdosi zeptal: „A to je ten vesmír opravdu tak veliký?“ Pobavilo mě to a dal jsem tuto příhodu k dobru ve své jezuitské ko-

munitě v Paříži. Jeden spolubratr opáčil: „Pascal říká: ‚Věčné ticho těchto nekonečných prostor mě děsí.‘ Možná jsou tví posluchači zaraženi z velikosti vesmíru.“

Vesmír v očích posluchačů

Při příští přednášce jsem se po svém obvyklém úvodu pořádně podíval na své posluchače. Neřvali se skelnýma očima, jejich oči byly živé a vnímavé. Ale byly rovněž plny úžasu a možná i děsu. A tak si dávám pozor, abych dal lidem čas emocionálně strávit to, co mi jako profesionálovi už začalo připadat banální. Znovu vidím velkolepou náheru vesmíru – v očích posluchačů. A to je jeden ze základních důvodů, proč tak rád přednáším pro širokou veřejnost.

V jisté farnosti se jedna tichá žena nesměle zeptala: „A toto všechno, tento obrovitý svět se všemi těmi hvězdami a prostory, toto všechno stvořil náš Pán Bůh?“ Těžko hledala slova, ale bylo zřejmé, že je hluboce pohnuta a nadšena: Stvořitel tak nepředstavitelně ohromného vesmíru je tentýž Bůh, který každému z nás nabízí důvěrný a osobní vztah.

A to je nejhlubší motivace mých přednášek pro veřejnost. Bůh nám dal dvě knihy – Knihu přírody a knihu svatého Písma. Pro mne je ohromným privilegiem, smím-li být u toho, kdy lidem zahoří srdce a kdy se jim otevírá Kniha přírody.

Pavel Gábor SJ

Prohovořit se k Bohu

Když sv. Ignác začal ještě jako laik uskutečňovat svou touhu pomáhat duším, činil to tak, že s lidmi jednoduše rozmlouval o Bohu. I jeho první druhové a jejich následovníci chápali osobní rozhovor o Božích věcech jako rovnocenný prostředek apoštolátu vedle kázání nebo křesťanského vyučování. O svou zkušenost s tímto způsobem hlásání se podělí otec Miroslav Herold SJ.

Leží mimo mou představivost, že by Bůh oslovoval člověka jen jako diktátor, který nesnese, aby adresát jeho rozkazů ze sebe vypravil něco jiného než „Ano, Pane!“. Lidé se už dávno snažili zjistit, zda není smrtelně nebezpečné s Bohem rozmlouvat. Mohou si dovolit se Boha na něco ptát, odporovat mu, propukat před ním v emoce? Je důstojné Boha zatěžovat prózou maličkých lidských příběhů, tolik zavánějících člověčinou? A o Bohu samém mohu se něco víc dozvědět, více proniknout do jeho tajemného bytí?

Snaha dopídit se poznání, jak to s komunikací mezi Bohem a člověkem je, by nikdy nedosáhla uspokojivých výsledků, kdyby zůstala pouze lidskou sisyfovskou dřinou. Kdyby Bůh neprojevil, že má o rozhovor s člověkem zájem. Ale živý Bůh tento zájem projevuje tak jasně a důrazně a s takovými dopady, že lze lidské dějiny chápat jako dramatický vývoj boholidského rozhovoru, dialogu.

Ba co víc: člověk je ve své stvořené podstatě Bohem k dialogu uschopněn a nedosáhne vnitřního pokoje, dokud se k Bohu neprohovoří.

Obnažení dramatu víry

Tady se dostávám na pole osobního rozhovoru jako jedné z podob služby Slovu. Celá křesťanská tradice ukazuje, že se učíme hovořit s Bohem tím, že mluvíme s lidmi. O Bohu se z lidského hlásání můžeme dozvědět ve výchově, vyučování, katechezích, kázání, když čteme lidská slova, sledujeme lidské příběhy. To vše by zůstalo pouhou teoretickou „informovaností o Bohu“, kdybychom neměli možnost o těchto lidských svědectvích mluvit, prozkoumat je v osobním rozhovoru. Protože v něm se vše posunuje do osobní roviny, zasahuje rozmlouvající jako osoby, od teorie přechází k syrovému životu.

V osobním rozhovoru se rozevírá prostor k odhalení dramatu víry, že věřit Bohu a v Boha je napínavý, dramatický proud osobního vnitřního

Člověk je ve své stvořené podstatě Bohem k dialogu uschopněn a nepokojně bude jeho srdce, dokud se do tohoto „osobního rozhovoru“ nezapojí, domnívá se mladý jezuita Miroslav Herold
(Foto Petr Klinkovský, RR49)

života, který mnohdy ani zdaleka nepřipomíná prostinký projev dětské důvěry. Naráží na příboje mnoha dalších lidských slov a svědectví, která mi sdělují, že Bůh není, nebo o mě nemá zájem, případně, že s ním nelze nebo není radno mluvit. Drama víry je zasazeno do osobního rozpoložení člověka, jeho povahy, citlivosti, zájmů, představ, tužeb, je poznačeno snahou vyrovnat se s napětím mezi dobrem a zlem, se skutečností, že vedle Božího hlasu, který promlouvá v srdci, v tomtéž srdci zaznívají i hlasy, které se snaží Boží hlas diskreditovat.

S tím vším se setkávám během dlouhých let mé snahy lidem pomáhat na jejich cestě k Bohu, aby se jim s Bohem „chodilo“ dobře, možná lépe, u někoho alespoň snesitelně. Bez nespočetných osobních rozhovorů bych o dramatech víry a úskalích nevíry nic moc nevěděl. Jsem vděčný ignaciánské tradici, že mě na důležitost osobních rozhovorů stále znova upozorňuje. Jsem totiž přesvědčen, že vedení osobních rozhovorů je od počátku velkým posláním a charizmatem Tovaryšstva Ježíšova, jak jasně vyplývá z odkazu sv. Ignáce a je vidět na celých dějinách řádu. Každá

jezuitská komunita v minulosti mívala tzv. operáře či konverzátory – nazval bych je Božími dělníky a muži dialogu. Byli to kněží, kteří chodili mezi lidi a mluvili s nimi. Vhod i nevhod, s útechou i znepokojujícím způsobem přiváděli lidi k rozhovorům o tom, co je jen zdánlivě samozřejmé. Aby v nich probudili citlivost k Podstatnému. Připomíná mi to Sokratovo šourání do ustálených představ jeho současníků, které přiváděl k tomu, aby se vůbec začali ptát.

Místo Boží přítomnosti

Bez ptaní a zájmu o druhého rozhovor není možný. Osobní rozhovory se snažím používat jako snad nejúčinnější cestu, kterou mohu pomocí druhému člověku ptát se po Bohu, nadchnout se pro Boha, komunikovat s ním. Takové rozhovory jsou většinou pro mne událostí, ze které vycházím posílen a obohacen. Mnozí z těch, kteří mě k vážnějšímu rozhovoru vyhledali (nebo já je), možná ani netuší, jak štědrě mě obdarovali. Protože i oni mě naučili mluvit s Bohem. Tím nemíním pominout důležitý lidský rozměr rozhovoru, že je dvěma lidem spolu dobře, když spo-

lu mohou mluvit, případně, že i ve vypjatém konfliktním rozhovoru se mohou dobrat důležitých výsledků. Ale musím přiznat, že mě zvlášť těší rozhovory, které vedou k Bohu, nebo jsou vedeny v takovém duchu, že lze při nich výrazněji prožívat Boží přítomnost a působení. Klasicky se jim říká „duchovní“.

Rád bych také podotkl, že se při svém pastoračním působení snažím navazovat osobní rozhovory i ve skupinách lidí, např. při setkáních se snoubenci, při návštěvách v rodinách, při přípravách na svátosti, vlastně všude tam, kde může docházet k oboustranné komunikaci. Plodem takové komunikace by přece mělo být vytváření společenství.

Prohovořit se k Bohu – přivádí mě to k myšlence, že skrze dialog jako lidstvo dospíváme k Logu, Slovu, ve kterém se nám Bůh dává a vyslovuje a v němž nás přijímá, poslouchá naše sebe-vyslovení. V tomto Slově jsme vtaženi do věčného rozhovoru Osob v Trojici. Nepokojné bude naše srdce, dokud se nezapojí do tohoto „osobního rozhovoru“.

Miroslav Herold SJ

Nacházet božský život v hlubině skutečnosti, to je poslání naděje, které je nám svěřeno. Znovu se ubíráme Ignácovou cestou. Tam, kde v nás působí Bůh, se otevírá vnitřní prostor, a proto můžeme v Ignácově i ve své zkušenosti vnímat svět jako prostor Božího působení plný jeho volání a přítomnosti.

(35. generální kongregace, 2. dekret, č. 8)

Ve službě společnosti

Jednou z hlavních činností Tovaryšstva Ježíšova jsou a vždy byly práce se studenty a působení na vysokých školách. O poslání, společenské úloze i současné situaci jezuitských vysokých škol rozmlouval s generálním představeným Tovaryšstva Ježíšova Adolfem Nicolásem předseda Jezuitské konference vyšších představených Evropy a Blízkého východu John Dardis.

Otče generále, co od nás jezuitů církev očekává, pokud se týče našich filozofických a teologických fakult, univerzit a kulturních časopisů?

Spíše než přemýšlet o tom, co od nás čistě teoreticky očekávají biskupové či církve, bychom se měli zamýšlet nad tím, co chce Bůh, abychom na univerzitách dělali. Protože právě díky tomuto způsobu rozlišování církvi nakonec nejvíce pomůžeme. Někdy si biskupové myslí, že je v pořádku, když jsou jezuité na univerzitách přítomni a vykonávají tam nějakou pastorační práci. Ale nám by to stačit nemělo.

Myslím si, že univerzita je společenskou institucí, jak je to jasně zřejmé v Latinské Americe. Jako společenská instituce má určitou úlohu ve vztahu ke společnosti, a to odůvodňuje, proč jako jezuité na univerzitách vůbec působíme. Prostřednictvím univerzity chceme dané společnosti pomoci, pokud se týče jejích hodnot, vyhlídek, ideálů toho, co je pro člověka dobré, atd. Proto, jsme-li přítomni na univerzitě, měli bychom se neustále ptát, zda plníme tuto společenskou funkci, a pak prověřovat a kontrolovat způsob, jakým to děláme, prostřednictvím studentů či pohledem na výsledky našeho vzdělávání anebo na život našich absolventů. Pokud nečiníme své společenské úloze zadoš, měli bychom zvážít, zda se nezabývat něčím jiným.

Co se týče společenské funkce – velmi se angažujeme na poli filozofie a teologie, ale jak je to s politikou, ekonomikou, sociologií a celou touto oblastí?

I v minulosti bylo vždy ideálem být přítomni tam, kde jsou lidské problémy. A je jasné, že problémy dnešního lidstva nejsou teologického či filozofického rázu. Proto musíme formovat lidi, kteří budou inteligentně přítomni

v oněch oblastech, jako je politika, ekonomie, sociologie, antropologie atd. Myslím si tedy, že naše instituce mají usilovat o formaci jezuitů, anebo o hlubší spolupráci s laiky. Jenom tak můžeme mít toho správného člověka – antropologa, sociologa či ekonomu – na správném místě, a nepřijímat kohokoliv prostě jen proto, že je slavný.

Co si myslíte o vlivu na politiky, tvůrce veřejného mínění a novináře? Jsme dostatečně ambiciózní na to, abychom oslovili ty, kteří mají skutečný vliv na naši společnost?

Myslím si, že v Tovaryšstvu panuje strach z politiky. Máme takový strach zaplést se do politiky, že se bojíme dokonce i politiků, a to jsou lidé jako vy a já. Proč je nemůžeme pozvat k dialogu, k přehodnocení vize, kterou mají o svých politických povinnostech? Myslím si, že univerzita je nejlepším místem, kde můžeme politiky vyzvat k hlubšímu dialogu, zvláště v době, kdy politické standardy na celém světě postupně upadají. Politici se v současné době velmi zajímají o politickou podporu, nadcházející volby atd., a jen velmi málo toho dělají pro lidi, kteří by měli být jejich hlavním zájmem.

Jeden můj přítel, kterého jsem seznámil s otcem Michaelem Garanzinim, sekretářem pro univerzitní vzdělávání Tovaryšstva, navrhl, abychom organizovali diskuzní fóra, protože zvláště jezuitské vysoké školy by měly být místy, kam politici mohou přicházet a promlouvat. Po několika letech by se tyto rozpravy snad mohly vyvinout v nějakou instituci, nevelkou, ale s jasnou společenskou úlohou. Takové instituce by se mohly dále rozvíjet podle toho, jak by se situace vyvinula nebo jak by se rozvinuly talenty našich lidí.

V posledních pár letech jste si udělal jeden nebo dva kurzy pomocí e-learningu. Máte nějaké připomínky nebo návrhy k e-learningu a k věcem, které s ním souvisí?

Především, můj zájem o e-learning byl dosti okrajový. Nedělal jsem ty kurzy proto, že bych chtěl rozvíjet e-learning, ale spíše z osobního zájmu. Jeden kurz byl o spravedlnosti, druhý o globalizaci. Naučil jsem se toho hodně o pojednáváných otázkách, ale ještě více jsem se dozvěděl o pedagogice, o způsobu, jakým učitelé přistupují ke studentům. V názvu prvního kurzu se hovořilo o spravedlnosti, ale ve skutečnosti pojednával o politické filozofii. Učitel dokázal zvládnout opravdu velký počet studentů, více než tisíc, a tak tomu činí již po třicet let. Kromě toho uměl podnítit interakci mezi studenty. Jsme zvyklí poslouchat přednášky, ale tady se celá třída podílela na reflexi a k výměnám názorů docházelo digitální cestou.

Naučil jsem se toho o tomto způsobu výuky opravdu hodně a myslím si, že i my bychom to tak mohli dělat. Proč bychom i my nemohli vyvíjet e-learningové kurzy, na kterých by se podíleli ti nejlepší teologové, filozofové nebo odborníci v jakémkoliv oboru na celosvětové úrovni, a nabízet jejich kurzy na CD? Dohoda uzavřená v Bostonu mezi Harvardem a MIT (*Massachusetts Institute of Technology*) byla podle prezidenta jedné z univerzit právě závazkem poskytnout vzdělání každému, kdo má počítač. Není to proto otázka získávání prestiže nebo vydělávání více peněz, ale šíření toho, co jsme obdrželi, mezi co největší počet lidí. Myslím, že tento vývoj umožní přístup ke vzdělání tolika lidem, že to bude stát za to.

Přejdeme k ignaciánské spiritualitě. Před několika lety jste měl velkou starost o formaci jezuitů v této oblasti. Jaký je váš dojem v tomto ohledu dnes?

Můj dojem je, že musíme překonat současnou situaci. V současné době se jezuité poprvé trochu seznámí se spiritualitou v noviciátu a pak na ni až do třetí probace zapomenou; tak by tomu být nemělo. Proto, pokud po svých spolubratrech chceme, aby byli stoprocentními jezuiti, musíme to naplánovat tak, aby v průběhu let měli přístup k našim pramenům spirituality.

Jeden profesor filozofie ze Spojených států mi řekl: „Dělám to, co byste měli dělat vy, jezuité.“ Ve svých hodinách filozofie pro hermeneutiku používá sv. Ignáce, protože jen málo autorů má Duchovní cvičení, která ukazují, jakým způsobem přistupovat k věcem; dále Životopis, který objasňuje, jak to dělal sv. Ignác; mnoho dopisů dalším lidem, které uvádějí, jak by to měli dělat oni; a Konstituce, které vysvětlují, jak to všechno ztělesňuje jedno tělo. Jinými slovy, ve sv. Ignáci máme zdroje, kterých plně nevyužíváme, které nepoužíváme a které by nám mohly velmi pomoci.

Na závěr se zastavme u římských domů, které představují poslání svěřené Tovaryšstvu Svatým otcem. Evropa dala římským domům velmi mnoho lidí a činí tak i nadále. Počty povolání v Evropě však klesají. Myslíte, že ostatní části světa jsou schopny poskytnout větší pomoc?

Myslím si, že aktuální praxe koncentrovat tam všechny slavné evropské profesory je neudržitelná. Jak jste řekl, počty povolání klesají. V oněch třech institucích, které v Římě spravujeme (Papežská gregoriánská univerzita, Papežský biblický institut a Papežský orientální ústav, pozn. red.), v porovnání s dřívějškem skutečně stále více rostou počty jezuitů z Latinské Ameri-

ky, Afriky a z dalších částí světa. To znamená, že zdroje vědění díky Bohu nejsou omezeny na Evropu.

Zároveň si myslím, že musíme začít přemýšlet o tom, jakou nejlepší službu budeme moci nabídnout církvi v budoucnu. Možná bychom měli uvažovat o síti institucí, které nemusí být nutně spravovány námi. Alespoň tyto instituce, které papežové svěřili Tovaryšstvu, by však měly využívat všechny lidské zdroje, které máme k dispozici, a ty nejsou jen v Evropě. Právě proto musíme hledět za hranice evropského kontinentu.

Otče generále, chcete závěrem něco vzkázat provinciálům a vyšším představeným?

Ano – aby i nadále přemýšleli, protože právě v přemýšlení se setkáme s Bohem a s moudrostí. V poslední době jsem fascinován moudrostí, a to je důvod, proč si myslím, že musíme hledat každý druh moudrosti. Nedávno vyšla kniha, kterou právě čtu, od otce Paula Valadiera, bývalého šéfredaktora revue *Études*. Kniha je o moudrosti a politice – náboženství a politice; autor se zaměřuje na hledání moudrosti, a to se mi líbí. Ale je tam něco, co zmiňuje jen okrajově, totiž to, že potřebujeme také moudrost Asie, moudrost Afriky a moudrost Latinské Ameriky. To je důvod, proč musíme i nadále neustále hledat, hledat a hledat.

*Připravil John Dardis SJ
Přeložila Lenka Češková
Redakčně upraveno*

P. Adolfo Nicolás SJ se narodil 29. dubna 1936 ve španělské Palencii. Do jezuitského řádu vstoupil roku 1953. Vystudoval filozofii v Alcalá a Madridu a teologii v Tokiu, kde byl roku 1967 vysvěcen na kněze. Po dalších studiích teologie na Gregoriánské univerzitě v Římě se vrátil do Tokia, kde na Universitě Sophia vyučoval systematickou teologii. V letech 1993 až 1999 stál v čele japonské provincie a v letech 2004 až 2007 byl předsedou Jezuitské konference vyšších představených Východní Asie a Oceánie. Po odstoupení Petera-Hanse Kolvenbacha byl 19. ledna 2008 35. generální kongregací zvolen 30. generálním představeným Tovaryšstva Ježíšova.

Jezuité a ekologie

V reakci na globální zhoršování životního prostředí vydal letos papež František přelomovou encykliku Laudato si', ve které se obrací na každého člověka této planety s touhou navázat dialog o péči o náš společný domov.

V Tovaryšstvu Ježíšově je životnímu prostředí věnována pozornost od počátku 80. let 20. století, a tento zájem v poslední době stále roste.

Následující úvaha o ekologii pochází z pera baskického jezuita Patxiho Alvaraze, vedoucího sekretariátu pro sociální spravedlnost a ekologii na generální kurii jezuitského řádu v Římě. Text byl vydán v letošní ročence Tovaryšstva, jejímž hlavním tématem je právě vztah ke stvoření a ekologická krize.

Citlivost lidského společenství vůči ekologii celosvětově vzrůstá. Trápí nás výčitky svědomí, když vidíme stále větší poškozování životního prostředí naší planety: kontaminaci ovzduší a půdy, hromadění toxických odpadů, přírodní katastrofy, vymírání druhů a extrémní klimatické jevy, jako jsou záplavy, hurikány a období sucha. Více než kdykoliv dříve si dnes uvědomujeme, že náš osud je svázán s osudem naší planety a že hrozí, že zemi svým jednáním zničíme.

Nejvíce znepokojující jsou klimatické změny. Globální oteplování má zhoubný dopad na všechny ekosystémy. Několik následujících desetiletí rozhodne o tom, jakým změnám budou příští generace muset čelit. Příští století se bude muset trvale za-

bývat péčí o životní prostředí a učinit tvrdá opatření pro jeho ochranu.

Výzva, před kterou stojíme, se týká celé naší civilizace. Současná konzumní kultura, založená na neudržitelném modelu produkce, představuje ohrožení veškerého života na naší planetě. Dosud jsme ale nevěnovali dost pozornosti vytvoření modelu, který by byl opravdu udržitelný a zajistil by pracovní místa a základní potřeby pro všechny, především pro velmi chudé.

Komplexní výzvy

Stojíme na křižovatce a čelíme výzvám v mnoha oblastech. Potřebujeme novou zelenou technologii, nové modely výroby, čisté zdroje energie a racionálnější spotřebitelské návyky a životní styl. Musíme bránit ohrožená lidská společenství a usilo-

vat o rozvoj v nejhudších zemích. Musíme podporovat kulturu, která respektuje přírodu a stará se o ni. Musíme vytvářet rezervace pro ochranu biodiverzity a ohrožených druhů. Potřebujeme systém globálního řízení, který nám umožní nalézt řešení mnoha těchto výzev na mezinárodní úrovni. Toto všechno znamená, že je zapotřebí koordinovaného politického, ekonomického a kulturního jednání na globální úrovni. Výzvy, které před námi stojí, jsou komplexní.

Současnou situací jsou zejména ohroženi chudí, zvláště ti, kdo jsou nejvíce vystaveni poškozování životního prostředí a přírodním katastro-

fám. Model produkce založený především na těžbě přírodních zdrojů vede k vysídlení mnoha komunit z jejich tradičních domovin. Venkovské obyvatelstvo zase trpí následky klimatických změn, které poškozují jejich úrodu. Příští generace budou nakonec draze platit za prosperitu nejprivilegovanějších členů naší generace.

Vděčnost za dar stvoření

V Tovaryšstvu Ježíšově je péče o životní prostředí poměrně novou záležitostí, ačkoliv určité snahy zde byly i dříve. Již 33. generální kongregace roku 1983 zdůrazňovala, že ničení stvořené přírody je spojeno s pohrdáním „tvořící láskou“. V roce 1999

Smíření se stvořením je nezbytným aspektem smíření člověka s Bohem a s ostatními lidskými bytostmi
(Foto archiv)

uveřejnil jezuitský sekretariát pro sociální apoštolát dokument „Žijeme v narušeném světě. Úvahy o ekologii“. Roku 2008 hovořila 35. generální kongregace o smíření se stvořením jako o nezbytném aspektu smíření člověka s Bohem a dalšími lidskými bytostmi. Kongregace poukázala na to, že rozsáhlé ničení životního prostředí ohrožuje budoucnost země. V roce 2011 vyšel další dokument „Uzdravení narušeného světa“ s průvodním listem otce generála, který naléhavě nabádá ke změně postoje, k vděčnosti Bohu za dar stvoření a k upřímnému obrácení.

Jak uvádí Adolfo Nicolás, je zapotřebí obnovy našich srdcí a opravdové změny smýšlení. Zkušenost ukazuje, že prostá prorocství budoucích katastrof sotva pohnou lidi k činu. Budeme mít důvod milovat stvoření a pečovat o něj, pouze tehdy, budeme-li si ho v hloubi svého srdce vážit a cítit vděčnost za jeho štědrost. Takový postoj nám také pomůže růst jako lidské bytosti.

Tři aspekty péče

Když v Tovaryšstvu a v církvi mluvíme o péči o životní prostředí, je třeba vzít v úvahu tři různé aspekty, které od sebe není možno oddělit. První je péče o přírodu a zahrnuje znalost přírody, lásku k ní a její ochranu. Znamená to mít zájem o život ve všech jeho formách a opravdu oceňovat přírodu, která nás obklopuje. V naší křesťanské tradici nás všech-

ny stvořené skutečnosti přivádějí zpět ke Stvořiteli, a čím jsou komplexnější, tím větší je jejich schopnost odrážet Boží krásu. Stvořené věci mají svou hodnotu samy o sobě; nejsou zde proto, abychom je zneužívali, znehodnocovali nebo ničili. Jejich vnitřní hodnota by v nás měla probouzet postoj chvály a vděčnosti za stvořenou přírodu; takovýto postoj je hluboce ignaciánský. V posledních desetiletích křesťanská teologie rozvíjela ideu, že lidské bytosti jsou povolány k tomu být „správci“ stvoření. Jako v každé rodině, odpovědnost za péči nesou hlavně ti, kdo mají větší schopnosti, a to je úloha lidských bytostí ve velké rodině stvoření.

Druhý aspekt představuje ochrana nejzranitelnějších osob, nejchudších společností a budoucích generací. Jde zde především o spravedlnost. Národy, které mají nejmenší vinu na ničení životního prostředí, musí často platit nejvyšší cenu, protože jsou nejvíce postiženy ničením. Je to velký paradox: země, které mají největší užitek z průmyslového rozvoje a nejvíce zatěžují životní prostředí produkcí skleníkových plynů, jsou nejlépe připraveny k tomu, bránit se před následky tohoto ničení.

Třetí aspekt našeho závazku vůči ekologii souvisí s rozvojem nového životního stylu. Vysoce konzumní životní styl lidí žijících v rozvinutých zemích a v bohatších částech chu-

Jak se mění svět, tak se proměňují i souvislosti a okolnosti našeho poslání. Volají nás nové hranice a na toto volání máme ochotně odpovídat. (...) Obracíme se rovněž k „hranicí“ naší stále více poškozované a pustošené země. Zde se v zaujetí pro věc spravedlnosti životního prostředí znovu setkáváme s Božím Duchem, jenž usiluje o osvobození trpícího stvoření, které nás prosí, abychom mu poskytli prostor, v němž by mohlo dýchat a žít.

(35. generální kongregace, 2. dekret, č. 24)

dých zemí si zbytek světa nemůže dovolit, protože planeta prostě tolik zdrojů nemá. Takové spotřební chování je neudržitelné a nespravedlivé. Proto potřebujeme vytvořit novou kulturu. Otec Ellacuría, zavražděný v Salvadoru roku 1989, mluvil o potřebě „kultury chudoby“ jako protikladu ke „kultuře bohatství“, která pustoší přírodu a vykořisťuje lidské bytosti. Chceme-li zachovat podstatu Ellacuriových slov a přizpůsobit je naší době, můžeme hovořit o potřebě „kultury sdílené střízlivosti“, tj. kultury, která respektuje stvoření a staví se na stranu nejzranitelnějších lidských bytostí. Takový životní styl by umožnil mít více času a prostoru pro nemateriální dary lidské existence: přátelství, kontemplaci, vzájemné naslouchání si, péči o slabé, duchovní hloubku a prosté lidské potěšení.

Jsme voláni k tomu žít lidštějším způsobem, což dnes znamená mít láskyplný respekt k životu ve všech jeho formách. Střízlivost, solidarita

a prostota života budou znamením opravdového křesťanského způsobu života a povedou k radostnějšímu a více naplňujícímu životu.

Smíření se stvořením

Mluvíme tedy o aktivní péči o stvoření, o ochraně nejzranitelnějších národů a nalezení nového, lidštějšího životního stylu. Je jasné, že slovo „ekologie“ nemůže vyjádřit bohatství všech těchto prvků. Proto poslední generální kongregace namísto toho mluvila o „smíření se stvořením“, což je příhodnější výraz pro to, co je naší úlohou. Přesto budeme i nadále používat výraz „ekologie“, protože je mostem k dialogu se všemi zainteresovanými lidmi z různých náboženských a humanitních tradic, kteří stejně jako my chtějí bránit stvoření.

Nadto musíme znovu zdůraznit, že je zde naděje. Velké množství lidí se angažuje v ochraně životního prostředí. Jsou to zemědělci, spotřebitelé, vědci, ekonomové, obchodníci,

politici a mnoho dalších. K tomu přistupuje vzrůstající povědomí o ekologických problémech ve všech částech planety a s tím spojená stále větší připravenost angažovat se v této otázce. Mladší generace si v tomto ohledu vyvinula zvláštní citlivost, která u mnohých vedla k radikálnímu rozhodnutí pro skromnější životní styl a omezení konzumizmu.

Náboženství hrají v otázkách ochrany životního prostředí rozhodující roli, protože mohou poskytnout potřebnou duchovní motivaci, a také proto, že nabízejí lepší ideje toho, co skutečně je dobrý život. Jak jsme již řekli, větší část ochrany prostředí souvisí s osvojením si nového životního stylu, a právě to mohou velmi dobře podporovat náboženství. Rozhodnutí pro život v dnešní době znamená bránit všechny živé bytosti, se kterými se setkáváme ve svém každodenním životě.

Odpověď jezuitů

Tovaryšstvo Ježíšovo se pokouší odpovídat na tyto výzvy různými způsoby. Některé komunity se snaží omezit odpad nebo ho recyklovat, jiné zavedly jeden den v týdnu vegetariánskou stravu anebo přestaly používat soukromá auta, další využívají sluneční energii, omezují spotřebu vody atd. Také mnoho institucí – škol, univerzit, exercičních domů a sociálních center – šetří energií, recykluje odpady, podporuje povědomí o životním prostředí, staví eko-

logicky odpovědné budovy a udržuje na svých pozemcích zeleň.

Některé instituce se zvláště věnují ochraně komunit chudých lidí, kteří opakovaně trpí následky přírodních katastrof. Jiné doprovázejí skupiny obyvatel, které byly vysídleny ze svých domovů kvůli gigantickým průmyslovým projektům uskutečňovaným „ve jménu pokroku“. Další po desetiletí usilovaly o to dokázat, že alternativní vývojové modely jsou udržitelnější, neboť chrání lidský život a berou ohledy na přírodu. Na mezinárodní úrovni existují iniciativy, které lidem pomáhají získat zralejší citlivost k životnímu prostředí a větší úsilí angažovat se v jeho prospěch.

Stále však před sebou máme dlouhou cestu. Výzva, na kterou máme odpovědět, se dotýká celé civilizace. Musíme tedy být schopni vytvořit nové chápání lidskosti, a to jak jedince, tak lidského společenství. A vzhledem k našemu současnému pojetí toho, co je opravdu dobrý život, to znamená konfrontaci s revoluční změnou. Naše země se nyní nachází v historické slepé uličce, ve které je ohrožen samotný život jejích obyvatel. Jako lidské osoby povolání k tomu, být obrazem Boha, Přítele života, nemůžeme zklamat.

*Patxi Álvarez SJ
Z ročenky Jesuiten 2015 přeložili
Josef Loub a Lenka Češková
Redakčně upraveno*

Magis je životní styl

V červenci příštího roku se v Krakově uskuteční další Světový den mládeže (SDM). Také tentokrát jezuité připravují předprogram zvaný Magis, který mladým lidem nabídne duchovní přípravu na SDM. Co je to Magis a na co se mladí mohou těšit, přibližuje polský jezuita a mediální koordinátor programu Magis 2016 Paweł Kowalski SJ.

Příští rok se v Krakově bude konat Světový den mládeže. Před ním jezuité organizují tzv. Magis. Co je to Magis?

Magis je duchovní program, který nabízíme jezuitské mládeži před SDM v Krakově. Nejlepší definicí Magisu je zkušenost, která člověka změní na celý život. Magis není jen o setkání mladých lidí, ale také o společné práci a modlitbě, kterých se budeme účastnit během celého programu. Hlavní myšlenka spočívá v tom, že pokud člověk pracuje s druhými lidmi, pokud s nimi vytváří vztahy, je v tom přítomen i Bůh. Člověk se však musí naučit toho Boha najít, nejde to automaticky. A právě o tom je program Magis – naučit se nacházet Boha ve všech věcech.

Magis v latině znamená „více“ a vychází z ignaciánské spirituality. Co to znamená žít *magis*?

V zásadě to znamená žít život více. Někdy to znamená žít svůj život s větší odpovědností, ale vztahuje se to i na sny a životní touhy. Žít podle zásady *magis* také znamená bojovat o své sny a následovat své touhy, neboť Bůh je přítomen i v nich. Samozřejmě jde o touhy, které nejsou špatné. Takže žít více znamená být inspirován svými sny a aktivně je uvádět do praxe. Být *magis* v neposlední řadě znamená být otevřený druhým lidem. Je to vlastně styl života.

Pojďme nyní k samotnému programu. Kdy se Magis koná?

Magis je desetidenní program. Bude trvat od 15. do 25. července, a vyvrcholí tedy zahájením Světového dne mládeže, kterého se účastníci Magisu samozřejmě zúčastní. Také Magis bude mít mezinárodní charakter, protože na něj přijedou mladí ze všech pěti kontinentů. Program bude rozdělen do tří

částí. První se bude konat ve městě Lodž, které se nachází v samotném srdci Polska. Druhá bude sestávat z tzv. experimentů, na kterých budou mladí rozdělení do mezinárodních skupinek a prostřednictvím různých témat se budou učit nacházet Boha ve všech věcech. Poslední část se uskuteční v Čenstochové, největším poutním místě Polska, a odtud se společně pojedou na SDM.

Lodž má zhruba 700 tisíc obyvatel, je to tedy velké město. Co účastníkovi nabídne tato fáze programu a jak dlouho bude trvat?

Program v Lodži začne 15. července a skončí 17. července, tedy o dva dny později. Dopravu na místo zajistí jezuité, se kterými sem jednotlivé skupiny mladých pojedou. Lodž je město v srdci Polska; právě zde se sv. Faustyně Kowalské začal zjevovat Ježíš, také tu působí hodně jezuitů.

Myšlenkou této fáze Magisu je zejména setkání a vzájemné poznávání se účastníků mezi sebou i setkání s generálním představeným řádu jezuitů. První den mladí přijedou a večer na ně bude čekat modlitba, mše a konference s otcem generálem. Další den se počítá i s volným časem, a mladí tak budou moci vidět alespoň kousek města. Den zakončí večerní modlitba. Kromě těchto základních bodů ještě program není úplně stanoven. Na třetí den je naplánován odjezd na experimenty.

Druhou částí programu jsou experimenty...

Tato část programu bude trvat od 17. do 23. července. Slovem „experiment“ se označuje mezinárodní skupinka (tři národnosti) zhruba dvaceti lidí. Zajímavé je, že jednotlivé experimenty nebudou pouze v Polsku, ale i na Slovensku, v České republice a v Litvě.

Co si máme představit pod pojmem „experiment“?

Experiment je situace, do které se člověk nedostane každý den; je to něco, co se děje jen výjimečně. Cílem experimentu je pomoci člověku lépe poznat sebe sama i druhé. Ne každý den se totiž ocitneme v mezinárodní skupině mladých lidí.

Experimenty se tedy ponesou na třech rovinách. První rovina spočívá v komunikaci a vytvoření společenství. Druhou představuje poznávání místa, kde se experiment koná; jde především o poznávání cizí kultury – polské, litevské atd. Třetí rovinou je aktivita. Účastníci každého experimentu se budou společně podílet na nějaké činnosti.

Co se skrývá pod onou aktivitou? Budou experimenty nějak tematicky rozdělené?

Chystáme kolem 110 experimentů, které skutečně budou tematicky rozdělené. Budou duchovní experimenty, putovní experimenty, rovněž plánujeme experimenty umělecké a sociální.

Vezměme to pěkně popořádku. Jak bude vypadat duchovní experiment?

Tento druh experimentu jsou – jednoduše řečeno – duchovní cvičení vedená jezuitu. Program se zaměří zejména na modlitbu, a cílem bude účastníka seznámit se základy modlitebních technik, které nabízí ignaciánské spiritualita, a naučit ho těmto technikám. Například jeden duchovní experiment, který povede německý jezuita Christian Wolf, je zaměřen na hledání Boha ve filmech. Samotné sledování filmu v tichu bude jistý druh modlitby, skrze který si máme uvědomit Boží věci. Na tomto experimentu by dokonce neměly být povoleny ani mobilní telefony, přístup na internet a podobně.

A co putovní experiment?

Putovní experiment je v podstatě o putování z bodu A do bodu B. Cílem je však putování s Kristem. Nejde jen o obyčejnou pouť, ale o opravdové putování, na které se vydali apoštolové s Kristem. Každý účastník tohoto experimentu bude tedy jako takový apoštol, který putuje s Ježíšem. Některé experimenty představují pěší putování, jinde se dokonce bude putovat na lodích. Cílem tohoto experimentu je uvědomit si, že pouť není jen přesun mezi dvěma body, ale že je to celoživotní cesta s Ježíšem.

Jak je to s ostatními experimenty?

Jak jsem již naznačil, plánujeme i sociální a umělecké experimenty. Sociální experimenty budou sestávat z práce v domovech důchodců, ústavech pro lidi v nouzi a jiných sociálních či zdravotnických zařízeních. Umělecké experimenty budou o umění. Například se chystá umělecký experiment, na kterém se účastníci budou učit psát ikony. Cílem obou druhů experimentů je, aby se účastník prostřednictvím těchto činností naučil nacházet Boha v každodennosti.

Budou i experimenty věnované různým kulturám?

Ano. Jeden bude zaměřený na vztahy mezi židy a křesťany. Při něm budeme poznávat židovskou kulturu a tradice. Polsko má totiž bohatou historii, pokud se týče židů.

Po experimentech následuje poslední část, která se bude konat v Čenstochové...

Ano, od 23. do 25. července. Bude to místo ztišení a modlitby. Bude zde i možnost přijmout svátost smíření. „Magisáci“ budou mít rezervovanou kapli s obrazem Matky Boží – to je velmi dobrá věc, protože za normálních okolností se tam tlačí davy lidí. Druhý den se uskuteční festival národů, na kterém bude mít každý národ prostor předvést něco ze své kultury.

Návštěvou tohoto poutního místa oficiální program Magisu končí. Co bude následovat potom?

Potom se přece společně pojedou na Světový den mládeže do Krakova! Bude to však jiné než v minulých letech. „Magisáci“ budou ubytováni společně s ostatními účastníky SDM, tedy v různých školách a v rodinách.

Chystají jezuité něco i v Krakově?

Jezuité nabídnou „magisákům“ dvě kavárny, ve kterých si budou moci odpočinout. Každá z nich bude mít i svou tematiku. První se bude věnovat povolání člověka (Manželství, nebo kněžství? Co studovat? Kde pracovat?) a druhá ignaciánské spiritualitě. Jako jezuité budeme také přítomni na festivalu povolání a rovněž budeme organizovat filmový festival Iñigo.

*Připravil Matej Mihalík
Přeložila Lenka Češková*

*Rozhovor je převzatý z blogu slovenského Magisu
na webovém portále postoy.sk
Redakčně upraveno*

P. Paweł Kowalski SJ se narodil 18. srpna 1984. Do Tovaryšstva vstoupil roku 2003, je členem severní polské provincie. Vystudoval filozofii na Akademii Ignatianum v Krakově a teologii na Papežské gregoriánské univerzitě v Římě. Na kněze byl vysvěcen 28. června 2014 ve Varšavě. Zabývá se vztahem mezi vědou a kulturou a novými médii. V letech 2012 až 2014 byl projektovým manažerem při vzniku polské mutace internetové služby *Pray as you go*. Od září 2015 působí v Krakově a je členem ústředního organizačního týmu programu MAGIS 2016 jako jeho mediální koordinátor.

První neapolský provinciál

Španělský jezuita Alfonso Salmerón patřil mezi první společníky sv. Ignáce z Loyoly. Jako teolog tří papežů vystupoval na tridentském koncilu a jako papežův legát navštívil několik evropských zemí. Stál při zrodu první koleje v Neapoli a později vedl nově vzniklou neapolskou provincii. Proslul svými kázáními, básněmi a biblickými komentáři. V únoru letošního roku jsme si připomněli 420 let od jeho smrti, na září pak připadlo pětistě výročí jeho narození.

Alfonso Salmerón se narodil 8. září 1515 ve španělském Toledu. Na univerzitě v Alcalá studoval literaturu a jako velmi talentovaný student získal titul mistra svobodných umění již v osmnácti letech. Jeho blízkým přítelem byl o tři roky starší Diego Laínez. V Alcalá se toho oba přátelé hodně doslechli o Ignácovi z Loyoly, který na tamní univerzitě studoval o několik let dříve. Do Paříže se proto vydali nejen na další studia, ale také proto, aby Ignáce osobně poznali.

Během studií filozofie a teologie na pařížské Sorbonně se Salmerón a Laínez s Ignácem setkali a přidali se k okruhu jeho přátel, do kterého náleželi např. také Petr Faber a František Xaverský. Salmerón byl z těchto prvních společníků sv. Ignáce nejmladší. Společně s nimi složil roku 1534 první sliby na Montmartru. Po odchodu z Paříže do Itálie byl vy-

svěcen na kněze, později působil v Sieně, kde se věnoval chudým a dětem. Spolu s ostatními členy nově zřízeného Tovaryšstva Ježíšova složil 22. dubna 1541 v bazilice sv. Pavla za hradbami v Římě slavné sliby.

Papežský teolog a legát

Na podzim roku 1541 poslal papež Pavel III. Alfonse Salmeróna a dalšího z Ignácových prvních druhů, Paschase Broëta, jako apoštolské vyslance do Irska. Připluli tam přes Skotsko v únoru 1542 a krátce nato pokračovali v cestě směrem do Paříže. Salmerón byl také známým kazatelem – dva roky kázal v Římě a o postní době v Boloni.

Roku 1546 jmenoval Pavel III. Salmeróna společně s Diegem Laínem papežskými teology na tridentském koncilu. Svým mladistvým vzhledem, skvělou argumentací a elegancí svého projevu si Salmerón dokázal získat srdce i respekt

Významnými prostředky apoštolátu prvních jezuitů, mezi něž patří i Alfonso Salmerón, bylo kázání, křesťanské vyučování a osobní rozhovory o Božích věcech
(Reprofoto archiv)

všech přítomných. Akta tridentského koncilu ukazují, že během zasedání koncilu měl velký vliv svým hlasováním o různých otázkách, včetně nauky o ospravedlnění, eucharistii, pokání, očištění, odpustcích, mešní oběti, manželství a původu biskupské jurisdikce. Vedle povinností koncilního teologa se i nadále věnoval kázání a zpovídání, službě nemocným, chudým a vězňům; kázal v Boloni, Benátkách, Padově a Veroně.

Dne 4. října 1549 získali Salmerón a jeho společníci Claude Le Jay a Petr Kanisius doktorát na univer-

zitě v Boloni, aby mohli začít vyučovat v německém Ingolstadt, kam je pozval vévoda Vilém IV. Bavorský. Po vévodově smrti roku 1550 byl Salmerón na popud veronského biskupa a k nelibosti ingolstadtské Akademie poslán zpět do Verony. Roku 1551 jej Ignác povolal do Říma, aby mu pomohl při práci na sepisování Konstitucí Tovaryšstva Ježíšova. V té době byla v Neapoli zřízena první jezuitská kolej, kterou Salmerón slavnostně otevřel. Po několika měsících byl povolán zpět na tridentský koncil jako teolog papeže Julia III.

Když bylo zasedání koncilu opět odloženo, vrátil se roku 1552 do Neapole.

Roku 1555 doprovázel jako zástupce papeže Pavla IV. papežského nuncia Lippomana na říšský sněm v Augsburku a pak dále do Polska a Lotyšska. Jako papežský legát a poradce kardinála Giovanniho Pietra Caraffy později také zavítal do Belgie za účelem mírových vyjednávání mezi Filipem II. a Svatým stolcem.

V čele neapolské provincie

Když Ignácův nástupce ve vedení Tovaryšstva, druhý jezuitský generál Diego Laínez, roku 1558 zřídil neapolskou řádovou provincii, jmenoval Salmeróna jejím prvním představeným. Tuto funkci pak zastával po téměř osmnáct let, dokud jej roku 1576 nevystřídal mladý Claudio Aquaviva, který z Neapole pocházel. Roku 1561 ho Laínez po dobu své nepřítomnosti v Římě jmenoval generálním vikářem Tovaryšstva. V květnu 1562 bylo znovu obnoveno zasedání tridentského koncilu a třetí papež, Pius IV., si opět vybral Salmeróna a Láineze za své papežské teology.

Po skončení tridentského koncilu žil Salmerón až do své smrti v Neapoli. V letech 1564 až 1582 se věnoval především kázání a psaní. Během osmnácti postních období v čele neapolské provincie každý den kázal. Jeho kázání byla učená a vroucná. Jako kazatel byl žádaný po celé Itá-

lii; v Neapoli se mu přezdívalo „druhý Šalomoun“ a v Římě jej roku 1569 papež Pius V. požádal, aby pronesl postní kázání v chrámu sv. Petra.

Básník a biblista

Krom toho, že byl vynikajícím kazatelem, proslul Salmerón také jako básník. Již na počátku tridentského koncilu byl požádán, aby napsal chvalozpěv na sv. Jana Evangelistu; tento latinský panegyrik, vydaný tiskem roku 1547 jako separát, představuje první publikovaný spis, který napsal jezuita.

Salmerónovým hlavním dílem je šestnáct svazků exegetických a teologických komentářů k Novému zákonu. Jedná se o jedenáct komentářů k evangeliím, čtyři komentáře k Pavlovým listům a jeden komentář ke Skutkům apoštolů. Salmerón je pronesl během svých kázání a při výuce. Ve stáří své poznámky shromáždil a revidoval; vydány byly teprve posmrtně v Madridu a Kolíně nad Rýnem. Komentáře představují jediné velké literární dílo vytvořené prvními jezuiti. Zachovala se také řada Salmerónových dopisů, které jsou zdrojem informací o počátcích Tovaryšstva.

Alfonso Salmerón zemřel v Neapoli 13. února 1585. Vedle Nicoláse Bobadilly se z Ignácových prvních společníků dožil nejvyššího věku (téměř sedmdesáti let); zažil prvních pět generálních představených Tovaryšstva Ježíšova.

Lenka Česková

Příběhy tichých srdcí

Alena Ježková – Jiří Chalupa

Tichá srdce. Příběhy míst a lidí

Ve spolupráci s nakladatelstvím Olympia s.r.o.
vydalo Nakladatelství Alena Ježková
– Tichá srdce, Praha 2015
ISBN 978-80-905851-1-9
ISBN 978-80-7376-396-1

Kniha přibližuje tuzemskému čtenáři život řeholních řádů v Čechách a na Moravě. Již druhý díl úspěšné publikace zprostředkovává pohled i tam, kam se běžný člověk nikdy nedostane, za klášterní zdi. Po prvním díle (Práh, 2013), který nahlédl do „kuchyně“ benediktinů, cisterciáků, premonstrátů, františkánů, dominikánů a bormejek, se tentokrát v hledáčku novinářky a spisovatelky Aleny Ježkové a fotografa Jiřího Chalupy ocitli maltézští rytíři, templáři, augustiniáni, karmelitáni, křižovníci s červenou hvězdou, milosrdní bratři, jezuité a anglické panny.

Autorka představuje bezmála čtyřicet klášterů a řeholních domů, z nichž některé už slouží jinému účelu, než k jakému byly kdysi budovány. Texty doprovázejí působivé fotografie, jež dokreslují atmosféru jednotlivých míst. Cenné je poohlédnutí za poměrně neznámou historií perzekvovaných řeholníků v letech 1950–1989. Nejsilnější jsou v tomto kontextu především osobní výpovědi patnácti řeholníků a řeholnic, které často vydávají svědectví o nezlomné duchovní síle vítězí nad ideologickou zaslepeností a nenávisť. Mezi osobnostmi jsou i čtyři významní jezuité – Ludvík Armbruster, Jan Rybář, František Lízna a již zesnulý Josef Cukr – kteří vyprávějí o své klikaté cestě a bolestných okamžicích spojených s totalitními režimy.

Kniha není odbornou publikací, nabízí spíše popularizační vhléd do života lidí, kteří obvykle stojí mimo pozornost veřejnosti. Autorka sama přiznává, že není věřící, její přístup je však velmi poctivý. Svým nevtíravým přístupem pomáhá smývat předsudky, které má řada lidí v naší společnosti o životě řeholníků. První díl Tichých srdcí se setkal s neočekávaným zájmem, druhý si jistě zaslouží podobný úspěch, a lze jen doufat, že se dočkáme dalšího pokračování.

Jan Regner SJ

Anotace

Walter J. Ciszek SJ
On mne vede
 Paulínky, Praha 2015
 ISBN 978-80-7450-192-0

Knihla představuje přepracovaný překlad pomyslného pokračování knihy „S Bohem v Rusku“ (Paulínky, Praha 2014), ve které americký jezuita Walter J. Ciszek popsal svou zkušenost ze sibiřských gulagů. Po jejím vydání mu čtenáři velmi často kladli otázku: „Jak jste to všechno vůbec mohl přežít?“. Ve své druhé knize se tedy Ciszek opět ohlíží za tím, co zakusil v sibiřských gulazích a během následného pobytu s omezenou možností pohybu v Rusku. Vydává přitom svědectví o své víře, která ho po celý čas nesla, o duchovních zápasech, jimiž mnohokrát prošel, a o mocném působení velké Boží prozřetelnosti, jejíž péči opakovaně zakoušel. Činí tak v naději, že lekce, které mu Bůh tehdy dával, mohou prospět i druhým.

Tomáš Špidlík SJ
**Svatý rok milosrdenství.
 Průvodce na každý den**
 Refugium, Olomouc 2015
 ISBN 978-80-7412-228-6

Svatý rok milosrdenství, který papež František zahájil 8. prosince a potrvává do 20. listopadu 2016, je mimořádnou událostí pro celou církev. Co v něm máme dělat? Jak uvádí papež František, především „obnovit hodnotu mlčení při rozjímání Slova, které nám je určeno. Takto lze rozjímat Boží milosrdenství a osvojovat si je jako vlastní životní styl“. Předložené body ke každodenní meditaci jsou vybrány z díla zesnulého otce kardinála Tomáše Špidlíka a jejich záměrem je poskytnout čtenáři stravu pro jeho vnitřní život a dát mu možnost načerpat z osvědčených pramenů podněty pro svou apoštolskou činnost. Kniha vychází jako 24. svazek ediční řady Dílo Tomáše Špidlíka.

Zprávy

Praha

■ Ve čtvrtek 3. prosince byl v pražském kině MAT představen nový film autorské a režisérské dvojice Jana Kristina Studničková a Otakára Maria Schmidt. Další z řady poetických polohraných dokumentárních filmů s duchovní tematikou nese název „Univerzity. Tajemství evropského zázraku“ a přibližuje dějiny evropského vzdělávacího systému. Duchovně jednotnou síť univerzit film představuje jako vynikající komunikační systém, který překročil rámec církve a přispěl k propojení celé Evropy a posléze i světa. Jako průvodce a představitel Karla IV. a dalších postav ve filmu vystupuje jezuitský církevní historik Miroslav Herold. Film vznikl v koprodukcii České televize a JesuPrague Film. Na televizní obrazovky bude uveden o Vánocích.

■ V rámci cyklu Cesty víry uvedla Česká televize letos na podzim dva dokumentární filmy věnované českým jezuitům. První z nich, „Převaděč“ (režie Jolana Matějková, premiéra 25. října), dává divákovi nahlédnout do činnosti jezuitského exercičního domu v Kolíně a přibližuje tamní duchovní cvičení a osobnost ředitele domu P. Petra Vacíka.

Druhý dokument, „Slovanské srdce Evropy. Duchovní odkazy kardinála Špidlíka“ (režie O. M. Schmidt a J. K. Studničková, premiéra 29. listopadu), pátrá po odkazech velkého teologa a duchovního otce, jehož myšlenky jsou živé a mimořádně aktuální i dnes. Oba dokumenty je možno shlédnout na webových stránkách České televize.

Brno

■ V pátek 16. října skončil druhý čtrnáctidenní workshop v jezuitském kostele Nanebevzetí Panny Marie v Brně, během něhož se čtyřicet studentů Vyšší odborné školy Brno a mnichovského Goering Institutu společně podílelo na záchraně barokního mobiliáře sakristie chrámu. V následujících měsících budou studenti v ateliérech brněnské školy, kam byly části mobiliáře převezeny, odstraňovat přemalby, doplňovat chybějící části řezeb či retušovat polychromii a zlacení.

Barokní mobiliář se dochoval v téměř původní podobě a je považován za unikátní doklad moravského uměleckého řemesla 18. století. Jeho restaurování je součástí rekonstrukce celé sakristie, kterou čeká také obnova fresek a podlahy. Další ze čtyř plánovaných workshopů se uskuteč-

ní příští rok v červnu a září. Dvouletý mezinárodní projekt podpořilo dotací německé ministerstvo kultury a evropský program Erasmus+.

Velehrad

■ Ve čtvrtek 26. listopadu byl slavnostně ukončen projekt „Barokní Velehrad“, zahájený v říjnu 2014, kdy Římskokatolická farnost Velehrad obdržela od ministerstva pro místní rozvoj rozhodnutí o poskytnutí dotace. Práce se soustředily na dokončení obnovy nejexponovanějších míst poutního areálu a probíhaly na několika místech současně. V budově Stojanova gymnázia byly restaurovány fresky, reliéfy a jiné umělecké prvky v refektáři, zimním sále a dalších prostorách. V bazilice samotné došlo k opravě a restaurování výzdoby bočních kaplí, sakristie a chórových lavic, také bylo rekonstruováno osvětlení bočních kaplí, elektroinstalace v půdních prostorech a audiovizuální systém v celém chrámu. Upraven a dokončen byl i vstupní prostor do poutního areálu. Projekt „Barokní Velehrad“ navázal na projekt „Velehrad – centrum kulturního dialogu západní a východní Evropy“, jenž byl realizován v letech 2009 až 2014.

Vatikán

■ V sobotu 14. listopadu přijal papež František zástupce Jezuitské služby uprchlíkům (*Jesuit Refugee Service, JRS*), jejich přátele i více než desítku samotných uprchlíků. Soukromá au-

dience se konala u příležitosti 35. výročí založení této organizace někdejším generálním představitelem Pedrem Arrupem, který se snažil reagovat na uprchlickou krizi, způsobenou zejména válkou ve Vietnamu. Dnes JRS poskytuje humanitární a duchovní pomoc migrantům v téměř padesáti zemích světa, např. v Sýrii, Afghánistánu či Středoafričské republice.

Papež připomněl, že JRS se snaží nabízet naději a budoucnost především na poli vzdělávání. „Vzdělání nabízí uprchlíkům více než přežití, totiž živou naději, víru v budoucnost a sprádaní plánů,“ uvedl papež. „Všechny vaše programy mají za cíl pomáhat uprchlíkům růst v sebedůvěře, maximálně uskutečňovat potenciál, který v sobě nosí, a umět bránit svoje práva jakožto jednotlivců i jako komunity.“ Novým mezinárodním ředitelem JRS je od října americký jezuita Tom Smolich.

■ Během své apoštolské cesty do Keni, Ugandy a Středoafričské republiky ve dnech 25. až 30. listopadu zavítal papež František v pátek 27. listopadu také do kostela sv. Josefa Dělníka ve slumu Kangemi v keňské metropoli Nairobi. Katolickou farnost u tohoto kostelíka spravují jezuité, kteří při ní zajišťují rovněž zdravotnické středisko, asistenční centrum pro matky a technické učiliště a pořádají školení umožňující pracovní zařazení.

„Jsem zde, abyste se dozvěděli, že nejsem lhostejný vůči vašim radostem a nadějším, úzkostem i bolestem. Zním obtíže, se kterými se den po dni střetáváte. Nelze jinak než odsoudit nespravedlnost, kterou trpíte,“ uvedl papež František, který dále chválil moudrost, jež panuje v lidových čtvrtích a projevuje se v solidárních vztazích a ve schopnosti dávat přednost životu před smrtí. Tyto hodnoty jsou založeny na vědomí, že lidská bytost je důležitější než bužek peněz, zdůraznil Svätý otec.

■ Ve dnech 2. až 11. listopadu navštívil generální představený Tovaryšstva Ježíšova Adolfo Nicolás východoafrickou jezuitskou provincií. Postupně zavítal do Etiopie, Jižního Súdánu, Ugandy a Tanzanie a prohlédl si tamní jezuitská apoštolská díla, mj. několik škol. Při různých příležitostech vyzýval k dialogu různorodých náboženských tradic, k jejich vzájemnému obohacování a k poučení se z moudrosti jiných náboženství.

„Jsem opravdu fascinován tím, že každá kultura má svou vlastní moudrost. Potřebujeme moudrosti světa, moudrosti v množném čísle, abychom učinili náš život a náš svět trochu snesitelnějším, trochu lidštějším,“ uvedl otec generál při návštěvě tanzanské střední školy. Poukázal na to, že východoafrickou provincií tvoří několik zemí, což „je mimořádná příležitost shromáždit různé pohle-

dy, různé způsoby života a učit se z každého z nich, aby se staly obohacením pro růst každého člověka. Čím více mezinárodními se stáváme, tím více jsme univerzálními, tím více můžeme přispět k růstu druhých. Řekl bych tedy, že pokud je škola mezináboženská, tím lépe. Je tam hodně moudrostí, které je možno sdílet,“ zakončil otec Nicolás.

Ariccia

■ Dne 19. října, při příležitosti setkání členů evropské a blízkovýchodní Jezuitské konference vyšších představených v městečku Ariccia u Říma, vydali jezuitští představení prohlášení k současné uprchlické krizi. Jezuité a jejich spolupracovníky a přátele v něm vyzývají k solidaritě s utečenci, k pohostinnosti a velkorysosti. Poukazují na práci, kterou jezuité s komunitami uprchlíků a přistěhovalců na různých místech světa již vykonali a která je důkazem toho, že integrace je skutečně možná a že různé kultury a náboženství se spolu opravdu mohou domluvit.

„Svätý Ignác z Loyoly, náš zakladatel, řekl, že láska a starost o druhé se projevují více ve skutcích než ve slovech. V duchu této tradice se zavazujeme k budování takové Evropy, ve které solidarita a pohostinnost nebudou pouhými slovy, ale budou naplňovány v činech a stanou se skutečností,“ píší v prohlášení evropští provinciálové a regionální superioři a uvádějí, že budou nadále uvažovat

nad tím, jak vychovávat mladé lidi k soucitému postoji vůči cizincům, jak využívat komunikačních prostředků k utváření veřejného mínění a jak stále efektivněji pracovat po boku ostatních v církvi a v občanské společnosti.

■ Ve dnech 18. až 22. října se v Aricii sešli volitelé 36. generální kongregace (GK) Tovaryšstva Ježíšova z řad členů evropských a blízkovýchodních provincií a regionů. Na setkání přijelo padesát pět volitelů, další tři se museli omluvit kvůli účasti na synodě o rodině. Českou provincii zastupoval její představený P. Josef Stuchlý. Přítomní diskutovali o současném stavu Tovaryšstva, jeho světlech, stínech a perspektivách. Dotkli se témat evangelizace v sekulárním světě, mezináboženského dialogu, spravedlnosti a povolání sloužit chudým, uprchlíkům a migrantům, intelektuálního apoštolátu a vlastní, individuální i komunitní, duchovní obnovy.

Volitelé také vybrali evropské členy čtyř komisí 36. GK: Koordinačního výboru, Deputace o stavu Tovaryšstva, Komise o obnově jezuitského života a poslání a Komise o obnoveném řízení ve službách obnoveného poslání. Koordinační výbor, kterému předsedá otec generál, se poprvé sešel na počátku prosince v Římě.

Ve snaze zabezpečit lepší přípravu, hlubší analýzu hlavních otázek a účinnější práci vlastního plenární-

ho zasedání, které začne v říjnu 2016 v Římě, je generální kongregace vůbec poprvé v dějinách řádu zahajována již na úrovni konferencí.

Dublin

■ Po několikaměsíční nemoci zemřel v pátek 6. listopadu v noci P. Michael Paul Gallagher, irský jezuita, profesor fundamentální teologie a někdejší děkan teologické fakulty Papežské gregoriánské univerzity, autor řady knih o vztahu víry, nevíry a moderní kultury a o výzvách křesťanské víry v současném sekularizovaném světě. Zádušní mše byla sloužena v úterý 10. listopadu v kapli v Milltown Park, tělo zesnulého pak bylo uloženo na hřbitově Glasnevin v Dublinu.

Vilnius

■ Ve dnech 9. až 12. listopadu se v litevském Vilniusu konalo již šesté setkání jezuitů působících v akademické pastorači (skupina JUPC, *Jesuit University Pastoral Care*). Hlavním hostem setkání, na které se sjelo na 35 jezuitů a jejich spolupracovníků z celé Evropy, byl německý jezuita a kaplan na univerzitě v Lipsku Clemens Blattert, který pronesl několik úvah o tom, jak doprovázet mladé lidi při rozhodování. Účastníci se také věnovali přípravám na jezuitský předprogram SDM v Krakově Magis 2016 a nastínili hlavní otázky jezuitské pastorače mladých lidí, kterým by měla věnovat pozornost nadcházející 36. generální kongregace.

Seznam podporovatelů od 6. října do 1. prosince 2015

Česká provincie Společnosti sester Ježíšových, Olomouc; L. Donocik, Würzburg; Růžena Nebřenská, Praha; Mgr. Gerik Císař, Černošice; Miroslav a Eunika Karlíkovi; PhDr. Zdena Štěpánková, Boskovice; Ing. Petr Durna, Brno; Stanislav Strbík; Larissa Smogleyova; P. Jan Kubát, Rožná; Ing. František Jaroš, Praha; Josef Navrátil; Libor Galatík, Praha; Jan Zachoval; Zdeněk Charouz; Jasna Procházková, Praha; Vladislav Barták, Praha; Pavel a Jana Švancarovi; Oldřich Jindra, Valašské Meziříčí; Jaroslava Valová, Věrovany; Ing. Vratislav Květ; Ing. Karel Havlík.

Všem dárcům upřímně děkujeme

Jubilea

P. Petr Havlíček	Olomouc	25. 3.	10 let kněžství
P. Miroslav Herold	Olomouc	25. 3.	10 let kněžství
P. Petr Kolář	Praha	7. 2.	75 let
P. Richard Greisiger	Hostýn	15. 2.	55 let

Srdečně blahopřejeme

Všemohoucí Bože,
otevři mé srdce pro svou lásku,
která mi září v ústrety
z božského Dítěte v jeslích.

Anselm Grün

*Radost z narození Dítěte
a jeho požehnání
ať nás provázejí
nejen o Vánocích,
ale i po celý rok 2016
přejí jezuité*